

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 109/08-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. R. T., S., zastúpenej advokátkou JUDr. K. K., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 406/08 (predtým vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 8 C 259/97) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. R. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 406/08 (predtým vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 8 C 259/97) **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 406/08 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. R. T. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiattisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Pezinok p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Pezinok j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia Ing. R. T. v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisícšesťdesiatdva slovenských korún) na účet jej advokátky JUDr. K. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. marca 2008 doručená s'ťažnosť Ing. R. T., S. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. K. K., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 406/08 (predtým vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 8 C 259/97).

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 109/08-10 z 10. apríla 2008 prijal s'ťažnosť na ďalšie konanie.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala, že aj napriek tomu, že 13. októbra 1997 podala žalobu o ochranu osobnosti proti Ing. J. B. a spol., do podania sťažnosti ústavnému súdu nebola vec právoplatne skončená. Okrem iného uviedla, že *„okresný súd konanie neúmerne predlžoval, keď medzi pojednávaním 2. 10. 2002 bolo nariadené ďalšie pojednávanie až 22. 9. 2006, takmer štyri roky okresný súd nevytýčil vo veci žiadne pojednávanie, neurobil žiadne procesné úkony a vo veci nekonal“*.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 406/08 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základné právo podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatiť jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 350 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 732 Sk.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti listom sp. zn. Spr. 3267/08 z 29. apríla 2008 vyjadrila poverená predsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla, že vec pôvodne 13. októbra 1997 napadla Okresnému súdu Bratislava III a 1. januára 2008 v rámci reoptimalizácie súdnej sústavy prešla na okresný súd. Podľa vyjadrenia zákonného sudcu ide o vec právne aj skutkovo zložitú, v súvislosti so zisťovaním skutkového stavu vo veci sa vykonáva zložitú dokazovanie. Keďže sťažovateľka označila ako porušovateľa jej základných práv okresný súd, tento vo veci koná len 3 mesiace a 28 dní (do dňa vyjadrenia), čo vylučuje, aby jeho konanie zakladalo porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Poverená predsedníčka okresného súdu uviedla, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v liste z 13. mája 2008 uviedla, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho prerokovania veci, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 99/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdu prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v konaní okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 1111/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri uplatňovaní týchto kritérií však ústavný súd berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 244/03 a iné).

Ústavný súd zo sťažnosti a z jej príloh, z vyjadrenia okresného súdu, ale najmä zo spisu sp. zn. 5 C 406/08 97 zistil takýto stav konania:

Dňa 13. októbra 1997 sťažovateľka podala Okresnému súdu Bratislava III žalobu o ochranu osobnosti, ktorá bola prijatá pod sp. zn. 8 C 259/97.

Dňa 15. decembra 1997 bola sťažovateľka vyzvaná na doplnenie návrhu, najmä na špecifikáciu ospravedlnenia.

Dňa 6. apríla 1998 bol odporca vyzvaný na vyjadrenie k žalobe.

Dňa 12. mája 1998 sa vo veci konalo pojednávanie. Tohto sa nezúčastnil odporca, ktorý nemal vykázané doručenie predvolania.

Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 19. jún 1998. Zástupca sťažovateľky sa ospravedlnil a odporca nemal vykázané doručenie predvolania.

Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 24. jún 1998, na ktoré nemal doručené predvolanie odporca.

Na ďalšie pojednávanie 2. septembra 1998 bolo doručované predvolanie políciou, ktoré však nebolo realizované.

Dňa 14. októbra 1998 sa konalo pojednávanie, ktorého sa účastníci konania nezúčastnili, a preto bolo odročené na 25. november 1998.

Podľa záznamu na č. l. 42 z 18. novembra 1998 do spisu nahliadol odporca.

Dňa 25. novembra 1998 bolo vykonané pojednávanie za účasti sťažovateľky, jej zástupcu a zástupcu odporcu. Nový termín pojednávania bol stanovený na 27. január 1999.

Dňa 10. decembra 1998 sa odporca písomne vyjadril k veci.

Uznesením z 29. januára 1999 bola odporcovi uložená pokuta za neospravedlnenú neúčasť na pojednávaní 27. januára 1999.

Ďalšie pojednávanie vo veci sa konalo 5. marca 1999 za účasti sťažovateľky a zástupcu odporcu, ktoré bolo odročené na 28. apríl 1999.

Dňa 28. apríla 1999 sa konalo pojednávanie, ktorého sa nezúčastnil odporca ani jeho zástupca.

Dňa 16. júna 1999 sa opätovne konalo pojednávanie za účasti sťažovateľky, odporcu a ich zástupcov, ktoré bolo odročené na 24. september 1999 za účelom vykonania dôkazov.

Dňa 24. septembra 1999 boli vykonané výsluchy a pojednávanie bolo odročené na 10. november 1999 za účelom výsluchu svedkov.

Dňa 10. novembra 1999 boli vo veci vypočutí svedkovia a pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 22. novembra 1999 boli súdu doručené protokoly z daňovej kontroly.

Dňa 26. novembra 1999 sťažovateľka podala návrh na pripustenie ďalších účastníkov do konania.

Uznesením z 11. februára 2002 bola pripustená zmena žaloby a pristúpenie nového účastníka do konania.

Dňa 20. marca 2002 boli dôkazy zaslané novému účastníkovi konania so žiadosťou o vyjadrenie sa k nim.

Dňa 13. augusta 2002 bol stanovený termín pojednávania na 2. október 2002.

Dňa 2. októbra 2002 sa konalo pojednávanie, na ktoré sa nedostavila ani sťažovateľka, ani odporcovia a ani ich zástupcovia.

Dňa 15. októbra 2002 sa k návrhu vyjadril ďalší odporca (S.).

Dňa 14. augusta 2006 bolo nariadené pojednávanie na 22. september 2006.

Dňa 22. septembra 2006 bolo pojednávanie odročené na 20. november 2006 z dôvodu ospravedlnenia sa účastníkov konania.

Dňa 20. novembra 2006 sťažovateľka predložila doplnenie žaloby.

Pojednávanie 20. novembra 2006 bolo pre ospravedlненú neúčast' odročené na 7. február 2007.

Dňa 7. februára 2006 sa konalo pojednávanie za účasti sťažovateľky a jej zástupkyne, ktorého sa pre nedostatok v doručení nezúčastnil odporca v prvom rade; pojednávanie bolo odročené na 18. apríl 2007.

Dňa 12. februára 2007 S. predložila prepis Televíznych novín z 19. septembra 1997.

Dňa 27. marca 2007 sudca preložil termín pojednávania na 25. máj 2007.

Dňa 22. mája 2007 bolo súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky a odporcu.

Na pojednávanie 25. mája 2007 sa nedostavil odporca. Pojednávanie bolo odročené na 14. september 2007 a následne na 31. október 2007.

Dňa 31. októbra 2007 účastníci konania ospravedlnili svoju neúčast' a pojednávanie bolo odročené na 11. január 2008.

Od 1. januára 2008 sa spis nachádzal na okresnom súde, kde mu bola pridelená sp. zn. 5 C 406/08.

Dňa 24. apríla 2008 okresný súd zaslal výzvu na doplnenie dokazovania.

Z uvedeného vyplýva, že súd vôbec nekonal v čase od 10. novembra 1999, keď vykonal výsluchy na pojednávani, do 11. februára 2002, keď pripustil zmenu žaloby, t. j. 25 mesiacov, a tiež od 2. októbra 2002, keď sa konalo pojednávanie, do 14. augusta 2006, keď opätovne nariadil pojednávanie, t. j. 3 roky a 10 mesiacov. Nečinnosť súdu celkovo predstavuje 71 mesiacov, teda takmer 6 rokov.

Pri skúmaní prvého kritéria ústavný súd zistil, že vo veci ide o žalobu o ochranu osobnosti, ktorá predstavuje štandardnú agendu všeobecných súdov s primeranou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Pri skúmaní správania účastníkov vo veci ústavný súd najmä u odporcu v prvom rade zistil, že sa sústavne vyhýbal prevzatiu pošty a okresný súd s malou razanciou využil prostriedky zverené mu na zaistenie jeho výpovede.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to skúmanie samotného postupu súdu v konaní, ústavný súd zistil, že úplná nečinnosť okresného súdu bola takmer 6 rokov, a je nezlučiteľná so základným právom a slobodu, aby v konaní, ktoré trvá už 10 rokov, nebolo ani raz vo veci rozhodnuté rozsudkom.

Postup okresného súdu v konaní treba preto hodnotiť ako porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody. Ak porušenie týchto práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky a prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 350 000 Sk.

Cieľom finančného zadosťučinenia je završenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušenia základného práva (II. ÚS 416/06).

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru.

Vzhľadom na okolnosti prípadu po zvážení všetkých skutočností ústavný súd priznal sťažovateľke primerané zadosťučinenie v sume 80 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný uhradiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

Sťažovateľka žiadala aj priznanie trov jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v sume 6 732 Sk.

Podľa ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka bola v konaní pred ústavným súdom úspešná, a preto jej ústavný súd v súlade s § 10 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal trovy v požadovanej sume, t. j. 6 732 Sk (bod 4 výroku nálezu). Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiam ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2008